

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Iure Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. II. De iure quasi patronatus per territorium vniuersali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

in diploma autem Othonis Regis Lathariensis. 948. *ibid.* p. 16. pro Abbacia Gemblacen: permittitur subaduocatus, sed vnicus: qui *nihil aliud*, inquit, *iuris habeat nisi per singulos annos de vnaquaque domo denarium vnum, gallinam vniam, auenae sextarium vnum.* cum Duces Brabantiae progressu temporis plura exegissent, sub Joa. III. an. 1336. est transactum, vt per omnes simul Brabantiae prelatos praestitis 1600. coreweis, quas angarias vocat, & canum certorum dierum nutrimentis, ab omni vltiori onere essent liberi: *saluis correweis recipi consuetis in expeditionibus & caualariis publicis, cum eos guerram apertam habere contingerit.* quae tamen damnat d. c. non minus, sed non satis antiquae Imp. leges, quas plurimi sequuntur qui clerum cum populo obligant ad commune bellum defendendum, seu cum Princeps inuaditur, *enari a Mart. de Iuris d. p. 3. cas.* alioquin omnia huiusmodi seruitia incerta sunt: ex pactis, & vlti pendunt. *Vid. Miram donat. Belg. l. 2. c. 51.*

RESPONSVM II.

De iure quasi patronatus per territorium vniuersali.

1. Contra communes regulas est.

2. Nisi in ecclesiasticis quasi patronibus primitiuis.

Ius patronatus laicum vniuersale per totum territorium A. extensum ad omnes pastoratus, capellanias, matricularis, aliaque beneficia, quod ab immemoriali tempore competere asseritur Comiti T. videtur communes iuris regulas transgredere; quae ius patronatus non agnoscunt, nisi in ijs, qui ecclesias, aut beneficia fundauerint, dotauerint, aut construxerint. nec est verisimile ecclesias omnes parochiales praesertim tam antiqui territorij, omniaque territorij beneficia fundata esse a praedecessoribus eiusdem Comitis. & quamuis patroni ecclesiastici, quibus

ius parochiale competit, per incorporationem ecclesiae parochialis, personatus, aut alterius spiritualis iurisdictionis, aut auctoritatis multis in locis vsurpent prouisionem beneficiorum; quamuis postea nec a se, nec antecessoribus fundatorum, vbi fundantibus alijs ius patronatus expressè reseruatum non est, tanquam vniuersale ius in parochia habentes. c. *questum* 1. q. 3. c. *in apibus* q. 1. c. *cum priori* cum seqq. 13. q. 1. & Ordinarij: qui vt tales ibi fundatum habeant intentionem: c. *cum canonicis* 16. q. 1. & quibus accrescit quod infra suum territorium de nouo emergit. vt capellae intra terminationem parochiae, ad audientiam X. de *eccles. adf.* tamen, vt tales ecclesiastici proprie dictum ius patronatus non censentur habere, *vt in c. dilectis* X. de *excess. pralat.* ita in ijs, qui proprie dictum habent, seu ecclesiasticis seu laicis, non porrigitur illud ad capellas, oratoria, hospitalia, beneficia ab alijs postea in ecclesiam, aut territorium districtum fundata. *arg. l. 1. D. commun. pred. non videtur*, inquit Rochus de Curte, *tract. de iure patron. in verb. construct. q. 7. sub fin.* rationale quod quod si patronus postea construeret, et quo nondum sunt in rerum natura, tempore quo ius patronatus acquiritur, & quamquam *ibid.* & q. 16. v. *construct.* admitat constructorem ecclesiae huius patronatum acquirerentem, simul acquirere altarium, & capellarium ante in ea existentium, tanquam accessoriorum, quod vix hodie constabit; cum c. 12. *f. 14. c. 9. f. 25. Cont. Trid. & item* Rochus q. 10. & 11. *super verb. ecclesiam fund.* bene distinguit inter habentes ius patronatus, & ius parochiale; & eos qui tantum iurisdictionem in districtu habent, tamen & confundatur saepe ius patronatus, primitiui parochi, seu personae, & saepe haec vocabula mixta

ria ecclesia parochialis, personatus, & ius patronatus in diplomatis coniungantur. vt & in d. c. cum dilecta abbatissa caput dicitur suae ecclesiae, & patrona. quae vocabula in rigore simul non constant. vt res sua nemini seruit. non patrona est, quae caput eadem, & superior. & huiusmodi patroni, tanquam superiores in loco, extendunt iura sua ad omnia quae nascuntur in suo territorio. arg. c. omnes basilice. 16. q. 2. & ad nouas ecclesias. d. c. ad audientiam. de quali patronatu diximus in Consulti. can. de eccl. edif. cons. 1. & vid. Garciam de benef. p. 5. c. 9. n. 56. si quid conferat matrix aut illius parochus: aut noua ex necessitate struatur, (vt etiam censetur peregrinorum obsequium. c. 1. X. de celeb. miss. (& in quibusdam diplomatis donantur ecclesiae sub his verbis, libera ab omni personatu, & patronatu: id est optimo iure: salua Episcopi ordinaria potestate.

Itaque, cur hic videatur obtinuisse, vt laici patroni ius vniuersaliter fuerit extensum, etiam ad futura, aliud referendum videtur. neque enim vsus immemorialis & praescriptio hanc causam videntur dirimere: cum non plus censeri possit praescriptum, quam doceatur possessum: possessio autem extendi non possit ad futura, & nondum existentia. quia quod nondum est, haberi aut possideri non potest. non entis nulla esse dicuntur qualitates: adeoque nec possessio. sed & usurpatio a d. c. 9. l. 25. Conc. Trid. in potentibus, ac iurisdictionem habentibus, praesumpta, nimis vniuersalis in hoc casu videtur, praescripto post Concilium etiam Trid. per annos plus minus octoginta. Credendum est igitur alio olim titulo haec Comitibus antecessoribus, obuenisse, verisimile est, vt olim nimium frequentabatur, vt Episcopi, & Praelati collegia, ecclesias, earumque bona subicerent aduocatae Principum, aut potentum, nobilium persona-

rum (quae aduocata etiam patronatus dicitur, & aduocati huiusmodi patroni) quod ideoque deinceps prohibitum fuit in Concilio Lugdunensi, c. 2. de reb. eccles. non alien. in 6. verisimile est, inquam, huiusmodi aduocatum pro ecclesijs totius territorij, & omnibus pijs locis cum facultatibus, quarum possessione reperitur Comes, fuisse concessam. idque eo magis, quod dictus locus olim subditus fuerit Episcopatuui Ultraie-dino, cuius Praesules magni tum item Principes, non tantum insignia loca, terras, & bona, tunc alijs in feudum dederint; sed etiam ecclesias, & loca pia nobilium virorum aduocatae commiserint!

Hoc supposito, cum huiusmodi aduocatae titulus sit pro d. territorio vniuersalis, possessio & consuetudo haecenus vniuersaliter praedicta; dicendum videtur non posse eundem Comitem, eiusue commissarium excludi ab ijs praerogatiuis exercendis in sacello, de quo quaestio; eiusue bonis; quas exercet vniuersaliter in alijs pijs causis per dictum territorium. Praesertim cum edictum datum ad Concilium proninc. Mecklen. 1607. art. 23. 24. 25. ad audiendos computos, & administrationem curandam piorum quorumcumque locorum, praeter Episcopos, vocet patronos, vel officarios locorum, eosque qui huc vsque isti rei operam praestiterunt, siue nomine ipsius Principis, siue vasallorum: audiendis autem rationibus, & administrationibus curandis omnium piorum locorum dicti territorij A. haecenus interuenerunt idem Comes, & eius antecessores.

Vel denique verisimile est ius eiusmodi eos obtinuisse concessione Comitum Flandriae: Comitibus autem Flandriae ex concessione Imperatoria vt Conradus Imp. an. 1140. Godefrido Duci Brabantiae ius aduocatae in omnes ecclesia-

7. Sed aduocata arma.

9. Vniuersaliter etiam per territorium.

10. Cum praerogatiuis in alijs consuetis.

10. Vniuersaliter etiam per territorium.

10. Vniuersaliter etiam per territorium.

sticos, & eorum bona concessisse reperitur, & successoribus, ita ut nihil per potestatem exigant, præter ius advocatiæ. refert diploma Butkens aux Trophées de Brabant. Preuves p. 39. alia ibid. p. 16. de Gemblaco. p. 24. de Ninella: p. 39. de Tongerlo: &c. & quamvis advocati regulariter ius suum, in alios non possint transferre, c. præterea. X. de iur. patron. tamen vltus aliquando admittit substitutionem. vt in d. diplomatibus. Imp. & in diplomate Gemblacensi permittitur subadvocatus vnicus institui. qualis fortè principio hic institutus aliquis Comitum: I. prædecessor, cum & hic districtus olim fuerit sub Imperio.

In antiquis ante Concilium Lateranense.

Sed neque ijs, quæ de advocatiæ diximus, aduersari credendum est d. c. 23. quia facile creditur est antiquissimam hanc familiam; seu ipsum etiam Comitem Flandriæ illud ius obtinuisse ante d. Concilium Lugdunense, neque iterum quod Concilium Trid. s. 14. c. 12. s. 25. c. 9. de reform. sustulerit omnes patronatus ex privilegio, & sic qui originem haberent ex concessione Episcoporum, qualem supra hunc dictum esse præsumendum: quia in primis d. c. 2. tantum de futuris privilegijs agere visum est Lessio: de iust. l. 2. c. 9. d. 5. n. 24. d. c. 9. sub fin. ea saltem videtur tantum tangere, quæ à 40. annis ante Concilium impetrata essent, vt contra huius iuris origo non tantum hominum memoriam excedit, sed quatuor sæcula. ac denique, esto, derur ea Concilij loca etiam ad antiquiora referri, & olim concessa complecti; ob verba d. c. 12. impetrare, vel obtinere; & d. c. 9. antiquissimum usum memoriam hominum &c. tamen Concilium Trid. hic tantum receptum est citra imminutionem iurisdictionis, & patronatus Regis, & vasallorum, multò magis citra præiudicium huiusmodi feudalis prærogatiuæ, aut etiam advocatiæ, de qua etiam d. c. 9. non loquitur.

11. An aduersetur Concilio Trid.?

12. Non loquitur illud in advocatijs.

lex autem noua, prioris non tantum legis; sed & iuris singulorum abrogatoria, extendi non potest vltra tenorem in illa expressum. I. sancimus. C. de restam.

Ceterum in patronatibus in rigore nominis sumptis obtinet, vt ex privilegio sint aboliti, saltem ad futura non potrigendi: sed id non habet locum in ijs, de quibus supra initio diximus, qui parochialem iurisdictionem habent in loco vniuersalem, quæ porrigitur ad futura. nam huic accrescit quod de nouo emergit. c. 3. X. de off. archiep. pres. d. c. cum contingat X. de ser. comp. in v. ad re. v. pote Ordinarium. vt herede simpliciter instituto, altero tantum dato in re certa, illi accrescit; non huic. l. quoties. C. de hered. insti. sic ei, qui in territorio vniuersale habet iurisdictionem, sit accretio. Tuse. v. iurisdiction. conc. l. 47. qualem habet rector, persona, patronus; ecclesiæ parochialis: in quantum generi per speciem non sit derogatum: atque huiusmodi extensio non dicitur fieri per privilegium, sed ius commune neque in rigore nominis patronatus ille est, de quo agit d. c. 9. s. 23. Trid. quod in propria sua significatione est exaudiendum; sed magis ius primitiuum parochi.

Rector potro ecclesiæ, & persona, parochus vocatur in d. c. ad audientiam: & in filiali ecclesiæ patrono ibidem habetur: parochus idem, & presbyter ecclesiæ vocatur in c. ad audientiam. X. de appell. c. cum esset. X. de restam. elem. 1. de iur. par. & persona. d. c. quæstium. v. 3. c. persona. c. bona. X. de app. c. adu. de rest. spol. & qui parochiales ecclesiæ incorporatas habent, rectoriæ, & personatus iura, præsertim honorifica, ad se trahunt; & prærogatiuam dignitatis, & vniuersitatis vicarium deputandi, patronatus iura imitantur: & vt consuetudinem rerum, ita nomen faciunt sed d. c. 9. strictas, & distinctas vocum acceptiones exigit.

Quemadmodum cum an. 1404. Episcopus Cameracensis concessit monasterio T. rectoriam ecclesie parochialis D. personatum, ac ius patronatus, in beneficijs actu fundatis, & in posterum fundandis, infra metas d. ecclesie parochialis, ex stylo ac more loquendi tunc harum regionum: confirmavit quidem huiusmodi concessionem duo Romani Pontifices, rectoriam quidem & personatum exprimendo, vocabulum autem iuris patronatus, omittendo, ne huiusmodi loquendi modo, proprie dictus patronatus comprehensus videretur, cum improprie dictus ex concessis nasceretur: seu potius cum illis idem esset, improprie autem dicto ea competunt, quae diximus, proprie non item. *Conc. Trid. s. 24. c. 3. sub fin.* tamen edictum ad synodum provinc. Mechlin. an. 1608. art. 23. & seqq. quaedam tribuat illudque accipiendum sit de vtriusque more communi hinc loquendi.

RESPONSVM III.

Quid hodie ad acquirendum patronatum requiratur?

Qvod hic in receptione Concilij Trid. Rex excepit iura patronatum suorum, & vasallorum, ad iam constitutos pertinet; non futuros: de iure quaesito non tollendo agit; futuri praedictum non dicitur: ut non entis nullae qualitates. In reservando igitur in posterum patronatu obtinet c. 12. s. 14. c. 9. s. 15. *Conc. Trid.* ut titulus sit ex fundatione, seu dotatione ex bonis patrimonialibus, ex necessitate ecclesie, cognitione, & decreto Ordinarii. Iure quidem veteri & fundum, & structuram, & dotem conferebat, qui patronus dicebatur. c. *ne mo de consue. dist. 1. c. pia mensis. c. seqq. 16. q. 7. c. filij. c. decernimus. ibid. in*

dulgentius agit d. c. 12. & d. 9. ut vel fundum & structuram, vel dotationem congruentem admittat: magis adhuc versiculus valgaris; *Patronum faciunt dos, edificatio, fundus:*

quasi vel quippiam horum sufficiat, & si plures alij fundus, alij fabricam, alij dotem dederint, partiales patronos fieri communiter receptum est. *Rochus de Curt. tract. de iur. patron. v. ecclesiam fundavit. q. 3.* etiam inuito priori confluente, nisi is id praestare maluerit, *idem ibid. q. 4. v. confluxit. q. 7.* & Concilium quidem Trid. d. c. 9. admittit etiam augmentum dotis, novam constructionem, & d. c. 12. vel aliam similem causam, d. c. 9. decem recitat Zerola in *Prax. v. ius patronatus. s. 2.* sed non omnes omnino sitiles, quales non sunt quae vel omnino ex privilegio sunt, vel non omnino ex bonis patrimonialibus; fundatione, structura, dotatione deductae, quales patronatus etiam quadantenus solum privilegiatos d. c. 9. abrogat, quod ut hic in praedictis concessis non obtineat non tamen de novo concedi possunt patronatus, nisi cognoscente Episcopo fundatio, structura, & dos sic congrua fuerit, alioquin quod ita acceptum fuerit, neque satis dignum, in praeteritum restitui mandat d. c. 9. in *fin. minus* admittit sub tali onere, nomine, ac servitute deinceps recipi. Igitur qui vilem dumtaxat fundum, paucorumque aureorum aream dederit, quam occupet structura multorum millium, ex elemosynis peregrinorum curata, non magis dicendus est fundator, ex sola allusione vocis, quam respondit S. Congregatio ex dote non congrua patronum non dicit: sed dumtaxat benefactor. *apud Ricciu in Prax. iuris patronatus decisi. 146. facit gloss. in c. quicumque 16. q. 7. in v. aliquid.*

Congrua fundatio, structura seu dos requiritur.
Vilis areae donum an sufficiat.
cit

In acquirendo hic servandum Concilium Tridentinum.
Ex fundatione, d. dotatione, ut acquirendum.